

А.О.КУЦЕНКО,
викладач ВП «МФ КНУКіМ»,
м. Миколаїв

АРТ-ЛАНДШАФТ ЯК ВИЯВ КРЕАТИВНОСТІ У СУЧАСНОМУ ДИЗАЙНІ ТА ЙОГО ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ В УКРАЇНІ

Ландшафтний дизайн це - одна зі складових повноцінної професійної діяльності дизайнера, це окремий вид мистецтва до якого входить організація та благоустрій простору «зелених зон», який має власні стилі.

Ландшафтний дизайн – це мистецтво, що знаходиться на стику трьох напрямків: з одного боку, архітектури, будівництва та проектування (інженерний аспект), з іншого боку, ботаніки та рослинництва (біологічний аспект), і, з третього боку, в ландшафтному дизайні використовуються відомості з історії (особливо з історії культури) та філософії. На відміну від садівництва і городництва, основне завдання яких має сільськогосподарську спрямованість (підвищення врожайності садово-городніх культур), ландшафтний дизайн - більш загальний і універсальний. Головне його завдання - створення гармонії, краси в поєднанні з використанням інфраструктури будівель, згладжування конфліктності між урбанізаційними формами і природою, яка часто від них страждає.

В час постмодернізму та пост постмодернізму (мета модернізму) виникає необхідність проектування та створення ландшафтного дизайну, що обумовлена часом та бажанням змінити вигляд навколишнього середовища. Особливої популярності на початку ХХІ ст. набуває напрям арт-ландшафт.

Чіткого визначення, що таке арт-ландшафт, немає. Однозначно, що це не сад в традиційному розумінні. До арт-ландшафту відносять завершені зелені композиції, музейні інсталяції, скульптури, всередині яких можна знаходитись; як твір, у центрі уваги якого виявляється людина, свідомо переживає те, що сприймає і робить. Яскраві і динамічні, іноді абсурдні арт-ландшафти набувають емоційної взаємодії з глядачем, де домінує ідея над формою, асоціативні зв'язки, музика, живопис, театральне дійство, скульптура і архітектура; використання новітніх матеріалів і технологій. В арт-ландшафтах знаходять своє застосування нетрадиційні для створення саду і нові будівельні матеріали та технології. Таким чином, можна стверджувати, що арт-ландшафт - це композиція, де зміст і авторська ідея домінують над формою. А саме це дозволяє повною мірою вивільнити свою творчість та дати можливість креативним та божевільним ідеям посісти своє місце в історії дизайну. Витоки арт-ландшафту криються в абстракціонізмі - модерністській течії в мистецтві ХХ століття, яка принципово відмовилася від зображення реальних предметів в живописі, скульптурі та графіці.

В арт-ландшафті існують чотири різні стильові напрями. Їх використовують в залежності від бажання замовника, розділяючи на кінетичні, артефакти, інсталяції, «архітектурні».

В основі кінетичної композиції арт-ландшафту є просторово-динамічні експерименти, де важливим є ефекти реального руху твору або окремих його складових. Для створення ефекту руху використовуються вода і вітер - найдинамічніші зі стихій. Найяскравіший приклад кінетичного саду був представлений на Ліверпульській бієнале 2008 року. Архітектори нью-йоркського бюро Diller Scofidio + Renfro створили інсталяцію *Arbores Laetae* - «Радісні дерева». Вона являла собою два десятки грабів, які, завдяки використанню технічних трюків і пристосувань, поверталися і постійно змінювали своє розташування.

«Артефакти» - це композиції в ландшафті на основі скульптури, з'являються в кінці 1970-х-початку 80-х років. Артефакт - це «річ другої природи, тобто річ, зроблена людиною і автономна по відношенню до природи; це також факт мистецтва (арт-факт), що вимагає повної творчої присутності художника. Ще одне розуміння артефакту пов'язане з традицією, з культурою - це як вічна символічна даність, як щось таке, чого не може бути, але він таємничим чином трапляється». Штучний об'єкт-артефакт - символ технічної частини світу. Він не порушує природного середовища; артефакт виникає і зникає з волі художника. Яскравий приклад артефакту в ландшафті - сад у Генті (Бельгія). Він має три органічних дерев'яних скульптури, що навмисно створені контрастними по відношенню до цього традиційного саду. Структура артефактів шароподібними деревами (липа), з них в'ються спеціально висаджені плетисті троянди. У темний час доби жовте і червоне освітлення надає ландшафту містичного відтінку.

Інсталяції арт-ландшафту (від англ. *installation* - установка) мають багато спільного з артефактами. Це просторові композиції, з різних елементів - побутових предметів: промислових виробів та матеріалів, природних об'єктів, текстової або візуальної інформації. Піонерами інсталяції були дадаїсти і сюрреалісти. Створюючи в сучасних садах незвичайні поєднання звичайних речей, художник наділяє їх новим символічним змістом. Одна з найефектніших світлових інсталяцій «Поле Світла» була створена британським дизайнером Брюсом Манро у 2008 року у графстві Корнуолл (Англія) в межах проекту «Едем». Територія площею 1200 м, заповнена шістьма тисячами акрилових трубок, з розташованими усередині оптоволоконними кабелями під скляними сферами. З настанням темряви сад розквітає тисячами вогнів.

Напрямок «Архітектурний сад» з'явився у результаті прагнення об'єднати в одне ціле ландшафт і архітектуру. Він відображає сучасні тенденції у сфері архітектури і дизайну. Один з найяскравіших прикладів архітектурного саду - «Перехресний сад» у Мадриді, виконаний іспанським архітектурним бюро *Elisa Valero*. Нові простори, необхідні художньому музею Пласідо Аранго, були заховані в надрах «Перехресного саду», видаючи свою присутність лише ритмічно розташованими світловими колодязями, створюють відображену

фактуру неба на зеленій рівнині вдень і випромінюючи тьмяне світло вночі. Сад об'єднує всі музейні споруди і є «простором для споглядання», в якому фізична присутність архітектури приймає другорядне значення.

Отже арт-ландшафти розширюють наше уявлення про сад. Автори таких садів відображають у них свій світогляд і філософські ідеї. Творці арт-ландшафтів, крім самовираження, вирішують також питання вторинного споживання побутових і промислових відходів. Цей напрям повноправно можна вважати перспективним у першу чергу на території України, адже проблема розвитку мистецтва, самовираження думки і на додаток екології займає досить вагоме місце у суспільстві. За допомогою арт-ландшафту можна вирішити одразу декілька проблем одночасно. Це досить зручно, вигідно та економічно, що є важливим чинником у контексті забруднення середовища та економії коштів на відтворення ландшафту.

Література

1. Забелина Е.В. «Поиск новых форм в ландшафтной архитектуре»/Е.В. Забелина. -:Архитектура, 2005.-с.120
2. Ньюбери Тим. «Библия садового дизайна»/Тим Ньюбери. - :Кладець Букс, 2005.-с.200
3. Рубцов Л.И. «Деревья и кустарники в ландшафтной архитектуре»/Л.И Рубцова. –1977 -с.180
4. Соколов М.Н. «Принцип рая. Главы об экологии сада, парка и прекрасного вида»/ М.Н Соколов. – 2011. – с.498